

Svedočenje Nada Bodiroga

Nada Bodiroga, rođena u Slavskom Polju, Hrvatska. Njeni roditelji, Danica i Teodor Samardžija, ostali su u selu nakon akcije hrvatskih snaga „Oluja“, 4. avgusta 1995. godine. Još uvek čeka rezultate analize posmrtnih ostataka nađenih na vratima spaljene roditeljske kuće. „Odgovor je bio, svaku riječ sam čula: '(...) pronađeni ostaci nisu ljudskog, nego životinjskog porijekla.' Opet sam doživjela šok. Ni ne sjećam se kako sam izašla iz zgrade policije. I dalje ne spavam. Jednostavno ne znam više kome da se obratim, koga da pitam, kome da vjerujem. Tražim samo jedno – da me pismeno obavijeste jesu li sproveli analizu i kakvog su porijekla ekshumirani ostaci. Izdržaću. Neću odustati. Hoću istinu, imam pravo na istinu“. O svom iskustvu je svedočila na [Desetom forumu o tranzicionoj pravdi](#), u novembru 2014. godine, u Beogradu. Nakon što ga je novinar Boris Pavelić poslušao, pripremio je ispovest Nade Bodiroge i za [Riječki Novi list](#).

[Novi list - Dva desetljeća agonije Nade Bodiroge: Hoću istinu da napokon mirno zaspim](#)

Nada Bodiroga: „Dobro se sjećam, svaki dan sam tuda putovala u školu: Karlovac, Orlovac, Rečica, Skakavac, Sjeničak, Utinja, Utinja vrelo, Vojnić kolodvor, Slavsko polje, Vrginmost, pa sve tako do Siska... Moja majka Danica, a moj tata Teodor, zvali su ga Teša. Cijeli je radni vijek prodavao vozne karte u Orlovcu. Nema toga tko ga nije znao: vedar i duhovit, svi su ga voljeli. Oružje nije volio, Drugi svjetski rat proživio je u njemačkom zarobljeništvu.

Ni devedesetih ništa s vojskom nije imao: on i majka, domaćica, rat su preživljavali u neimaštini, od sitne poljoprivrede, jer penzija je u ratu prestala dolaziti, a drugih prihoda nisu imali. Ali bar nikome ništa našao nisu učinili. Pa ipak, kada sam došla na svoje kućno zgarište, jedino što sam ispod jednog kamena našla bila je cipela moje mame, jedini preživjeli „svjedok“ da su tu živjeli moji roditelji. Sve ostalo nestalo je u plamenu.

Kada je počeo rat, moji roditelji nastavili su živjeti u našoj kući, podnoseći neimaštinu. Posjećivala sam ih preko Bosne kad sam mogla i donosila im pomoć. Bojali su se, živjeli u strahu, ali uvijek sam ih tješila, govoreći im da se ne boje, jer ništa nisu krivi, pa ih nitko neće ni dirati. Posljednji put bila sam tri mjeseca prije pada Knina. Sjećam se njihovog straha, kao da su predosjećali. I tada sam ih uvjeravala da im nitko neće ništa. Toga jutra, kad sam na radiju čula da je pao Knin, isprva nisam ni shvatila što to znači. Veze su odmah prekinute, nisam više mogla zvati. Tek kad su počele stizati prve izbjegličke kolone, shvatila sam da se dogodilo nešto strašno.

U početku, dočekivala sam kolone. Tih dana, zvao me jedan susjed koji je živio u Italiji, i rekao mi da su roditelji dobro, i da će njegova sestra otići k njima, pa će mi javiti kako su i što da radim. Više se nije javio. Zvala me i supruga jednog mog rođaka iz Karlovca, i rekla mi otprilike

isto što i taj susjed, obećavajući da će me još zvati. Ni ona više nikad nije zvala. Ipak, nadala sam se da su ih odveli nekamo, da su živi... Tragala sam dalje. Bilo mi je važno samo da su živi.

Godine su prošle. Noćima ne spavam. Sanjam ih: živi su, ovdje su, ondje su... Dvijetisućete, dolazim na posao, uzimam novine. Veliki naslov: „General Stipetić previdio žrtve Oluje“, i u tekstu pasus, dobro ga se sjećam: „General Stipetić negira da su njegovi časni vojnici, kad su ušli u selo Slavsko polje, zatekli Teodora i Danicu Samardžiju na njihovom kućnom pragu, zapalili kuću i njih bacili u vatru“. Novine su mi ispale, oduzele mi se noge i ruke, završila sam na hitnoj pomoći, potom i u Urgentnom centru, gdje mi je posle mnogih ispitivanja utvrđena multipla skleroza.

Zašto sam je dobila, nikad nije tačno utvrđeno, ali lekari pretpostavljaju da je od tog stresa. Nikad ranije nisam болоvala. Meseć dana sam ležala u bolnici, ali nisam mogla na noge. Imala sam, srećom, dobru doktorku koja me hrabrila: „Samo volja! Ne predaj se! Moraš se boriti da staneš na noge!“. Poslušala sam je, stalno sam osećala poriv da moram prohodati, da neću u kolica, da se moram izboriti za istinu o roditeljima, a da to ne mogu ako ne hodam... I uspjela sam. Nekoliko sam se godina borila, ali sam se izborila— stala sam na svoje noge i dalje tražim roditelje.

Od gospodina Grujića dobila sam imejl da su pronađeni fragmenti izgorelih kostiju, da su prebaćeni na sudsku medicinu u Zagreb, gde će biti utvrđeno jesu li humanog ili životinjskog porekla, te da ću o svemu biti obavešćena. Ivan Grujić je kazao kako postoji i devet „nepodobnih“ slučajeva. Strašno me pogodila ta reć – „nepodobnih“. Javila sam se i rekla „Gospodine Grujiću, nemojte mi samo reći da su posmrtni ostaci mojih roditelja u tih devet nepodobnih“. „Na žalost, gospođo Bodiřoga, moram vam reći da jesu. Fragmenti su toliko izgorjeli da je DNK analiza nemoguća. Tri puta smo pokušali, ali nismo uspjeli“, rekao je. „I što mi preostaje, sad, kad sam se nadala da ćete me pozvati na identifikaciju, da napokon sahranim roditelje i mirno spavam“, pitala sam Grujića. „Mi ćemo pokušati još jednom, ali preporučam vam da ili prihvatite i sahranite ove posmrtne ostatke, ili da čekate suvremeniju tehnologiju i neka bolja vremena“, glasio je odgovor.

Na poziv iz policije u Vrginmostu otišla sam tamo 13. avgusta 2014. Primila me je inspektorka Katica i pitala jesam li spremna dati krv. „Kakvu krv?“, pitala sam je. Inspektorka je odgovorila da stalno dobijaju dopise iz Zagreba da ne mogu identifikovati posmrtne ostatke s mog zgarišta, jer da ne postoje uzorci krvi za analizu. Ostala sam zatećena. Pokazala sam inspektorki pismo Ivana Grujića iz kojeg je jasno da smo i ja i sestra još 2009. dale uzorke krvi, i da su oni uredno prosleđeni u Zagreb. To je šokiralo i inspektorku. Odmah je nazvala Grujićev ured u Zagrebu i pritom uključila mikrofon na telefonu. Dobro sam ćula taj razgovor, bila je tu i moja rođaka. Inspektorka se predstavila Grujićevoj sekretarici i objasnila zašto zove. Odgovor je bio, svaku reć sam ćula: „Da, one su dale krv, ali pronađeni ostaci nisu ljudskog, nego životinjskog porijekla...“ Opet sam doživjela šok. Ni ne sećam se kako sam izašla iz zgrade policije. I dalje ne spavam. Jednostavno ne znam više kome da se obratim, koga da pitam, kome da verujem. Tražim samo jedno — da me pismeno obaveste jesu li proveli analizu i kakvog su porekla ekshumirani ostaci. Izdržat ću. Neću odustati. Hoću istinu, jer imam pravo na istinu.

Nataša Kandić: Šta je bilo sa dečakom koji je došao sa izbegličkom kolonom? Često se pitam šta je sve to dete preživelo.

Nada Bodiroga: Sačekivala sam autobuse, kolone da bih saznala... Da li su moji roditelji krenuli, šta se desilo sa njima. Naišao je jedan autobus, kad je vozač otvorio vrata, ja sam pitala — Ima li nekoga iz Slavskog Polja— nadajući se da ću nešto saznati o mojim roditeljima. Vozač je bukvalno meni pružio dete u naručje koje je imalo možda četiri, pet godina i kaže: „ Iz Slavskog Polja imamo ovo dete“. Dete se uhvatilo meni oko vrata, toliko me je steglo, sećam se samo reći „Teto, uzmi me ti. Ja nemam nikoga“. Pitao me je „Je l' imaš decu?“ I ja sam u tom momentu bila šokirana. On se nije odvajao od mene. Počeo je da plače. Noge su mi počele klecati. Naišao je policajac, hteo je da ga uzme od mene. Međutim, on se nije dao. Jedva ga je uspeo odvojiti od mene. Odneli su ga u Dom zdravlja. Ja sam kasnije, kad sam došla k sebi, išla da se interesujem za to dete, međutim, rekli su mi da on nije za kuću. Doživeo je takav stres da mu je potrebno bolničko lečenje. Kasnije sam se raspitivala za njega. Čula sam da je bio u domu. Na kraju ga je uzeo jedan grčki košarkaš koji ga je usvojio i dečko je završio školu. I kasnije smo bili u kontaktu. Vratio se u Hrvatsku.

Ja samo mogu da poručim ovim mlađim generacijama da čuju, da dobro znaju šta znači rat i da u ratu najviše stradaju nevini, civilne žrtve i da se to nikad više... ko zagovara rat... I da se nikad više nigde ne ponovi. Ja ne želim nikakvu osvetu. Ja saosjećam sa svim žrtvama podjednako.“